

Голові спеціалізованої вченої
ради Д 64.707.03
Національного університету
цивільного захисту України,
Заслуженому працівнику освіти
України, професору
С. М. Домбровській

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора наук з державного управління
Антонової Людмили Володимирівни
на дисертацію Шимечка Ореста Степановича «Реалізація державної
політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного
управління за спеціальністю
25.00.02 - механізми державного управління**

Актуальність теми дисертаційного дослідження

На сучасному етапі ефективна участь держави і громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної соціально-гуманітарної політики, виробленні управлінських рішень з питань охорони здоров'я, посилення уваги до цієї сфери не є випадковими. Адже питання гуманітарної безпеки, громадського здоров'я, соціального забезпечення, вартості та доступності лікування, соціальних умов проживання стосуються інтересів широких верств суспільства. Будучи багаторівневою системою сфера охорони здоров'я реалізує механізми державного управління у публічному і приватному секторах охорони здоров'я.

Проблематика сфери охорони здоров'я у період суспільних трансформацій сьогодні є характерною для будь-якої з держав незалежно від її соціально-економічного рівня розвитку. Постає питання як зменшити негативний вплив трансформацій, економічне навантаження на бюджет держави, а також психологічне та матеріальне навантаження на громадянське суспільство. Розвинуті країни, де громадянин і реалізація його прав мають найвищу цінність трансформують моделі формування державної політики у сфері охорони здоров'я у відповідь на сучасні виклики.

Соціальні обмеження у правовому режимі воєнного стану провокують психологічну втому, агресію, побутове насильство, зростання числа сімейних сварок та розлучень. Суспільні трансформації стали несподіваним і важливим каталізатором для структурування економічних, політичних та соціокультурних контурів нової моделі громадянського суспільства. Забезпечення права на охорону здоров'я громадян не може бути проігноровано органами державної влади через брак коштів. Держава, як інститут, який пов'язаний з громадянами взаємними правами та обов'язками зобов'язана створити умови для регуляції суспільно-владних відносин.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Внесок автора полягає у розробці науково-теоретичних засад реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій, а також досягнення зменшення рівня соціально-економічного впливу правового режиму воєнного стану в Україні на соціум.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Мета дисертаційного дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні формування державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій і розробці практичних рекомендацій для органів державної влади з ефективної реалізації управлінських механізмів на сучасному етапі правового режиму воєнного стану.

Для реалізації поставленої мети було визначено наступні завдання: проаналізувати проблематику сфери охорони здоров'я у період суспільних трансформацій як об'єкту державного впливу; дослідити зарубіжний досвід реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій; обґрунтувати державно-приватне партнерство у суспільно-гуманітарній сфері щодо системної взаємодії з інституціями громадянського суспільства; визначити напрями реформування державної політики охорони здоров'я внаслідок функціонування правового режиму воєнного стану; удосконалити механізми реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій в Україні; надати практичні рекомендації органам державної влади щодо суспільно-владної взаємодії у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні.

Об'єкт дослідження – державна політика у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі трансформацій.

Предмет дослідження – реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

Для реалізації поставленої мети було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме, теоретичні: абстрагування, конкретизації та узагальнення теоретичних положень у наукових джерелах для визначення сучасного стану дослідження проблеми, розробки удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я; факторного аналізу для визначення детермінантів розвитку системи охорони здоров'я, як об'єкту державної політики; термінологічного аналізу для визначення базових понять понятійно-категорійного апарату дослідження; прогностичного аналізу системних змін у сфері охорони здоров'я для з'ясування соціально-економічних наслідків від суспільних трансформацій. Також був використаний комплекс емпіричних методів дослідження: спостереження для розв'язання

завдань дослідження; порівняння для співставлення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я України та зарубіжних країн; критеріального аналізу для перевірки ефективності функціонування установ охорони здоров'я з результатів державної політики охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

Наукове значення дисертаційного дослідження, достовірність і новизна наукових положень

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною, матеріал викладено відповідно до плану роботи. Загальні висновки дисертації та висновки за розділами ґрунтуються на результатах проведеного дослідження та відображають зміст викладеного матеріалу, можна констатувати їх аргументованість та завершеність. Сформульовані наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на комплексному аналізі наукової літератури, опрацюванні достатньої кількості емпіричного матеріалу.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального завдання в науці державного управління, що полягає у формуванні науково-теоретичних засад та наданні практичних рекомендацій органам влади з реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі суспільних трансформацій.

Значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають сутність роботи та виносяться на захист, є наступні:

уперше:

- науково обґрунтовано управлінські підходи в реалізації державної політики охорони здоров'я у період суспільних трансформацій з протидії соціально-економічним загрозам на основі ефективного організаційно-правового забезпечення та сучасного інтегративного й цілеспрямованого впливу в суспільно-владній взаємодії спільно з інституціями громадянського суспільства на засадах солідарності й толерантності;

удосконалено:

- програмно-ціннісні засади механізмів державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій: нормативних, економічних, організаційних, соціальних, інформаційних, політичних із ефективним функціональним базисом для їхньої реалізації, яка забезпечується діалоговою формою відносин у суспільно-владній взаємодії між закладами охорони здоров'я, органами державної влади, громадянами та організаціями і об'єднаннями соціально-гуманітарного напрямку;

- систематизація реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період функціонування правового режиму воєнного стану в частині виокремлення ціннісного базису активного довголіття, соціального значення дотримання санітарно-епідеміологічних норм, актуалізації соціально-психологічної адаптації населення, застосування новітніх форм державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я через надання якісних медико-соціальних послуг громадянам;

дістали подальшого розвитку:

- направи формування та реалізації і змістове наповнення національних й регіональних програм із проблематики комплексної протидії соціально-економічним загрозам соціуму, які дозволяють удосконалити форми співпраці у суспільно-владних відносинах із обґрунтуванням застосування інтегрального підходу в державній політиці охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні;
- управлінські принципи формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій шляхом визначення основних сучасних тенденцій у громадянському суспільстві, окреслення ціннісного базису збереження активного довголіття за умов ефективної діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та неурядових організацій.

Автор стверджує, що на сучасному етапі суспільні трансформації мають більш реальну глобальну небезпеку ніж безпосередні військові дії, а світова спільнота інвестує значні суми у розвиток військової сили і значно менші у розвиток системи охорони здоров'я. Значна частина громадян схильні нижче оцінювати власний ризик ніж ризики оточуючих, а суб'єктивний оптимізм вимагає комплексного усвідомлення існуючої ситуації. У реакціях світової спільноти на глобальні військові дії можна знайти чимало спільних практик, які на перший погляд можна було б віднести до відмінностей, проте їх сенс є однаковим. Державна влада координує діяльність у сфері охорони здоров'я, оскільки це обумовлено розвитком ринку медичних послуг та імперативом про соціальну справедливість (стор. 58-63).

Зазначається, що органи державної влади сьогодні повинні надавати рекомендації та інформацію щодо ризиків і вирішувати хоча б нагальні завдання на основі поточних інформаційних даних. Для спектру медико-соціальних послуг слід використовувати гарячі телефонні лінії, що дозволяють надати підтримку особам нездатним потурбуватися про себе самостійно із збором відомостей про потребуючих допомоги. Для максимально широкого поширення даної інформації у суспільстві слід використовувати й інші механізми, у тому числі надання даних в доступних форматах соціальних мережах. Важливою є специфікація посадових інструкцій для осіб, які здійснюють соціальний догляд й потрібно довести їх до відома усіх залучених сторін з тим, щоб вразливі категорії осіб не опинилися в небезпеці (стор. 121-129).

Встановлено, програми і заходи національного масштабу повинні передбачати механізми впровадження системного підходу в управлінську діяльність, підвищення рівня обізнаності суспільства щодо значення переваг його застосування з метою збереження здоров'я і соціального благополуччя громадян. Діяльність органів державної влади щодо ефективності системи охорони здоров'я у значній мірі залежить від знань, навичок, умінь, мотивації та розподілу фахівців, які відповідальні за організацію та реалізацію медичних послуг. Від ступеня компетентності медичних кадрів, їх кваліфікованої роботи, оплати праці, соціальної забезпеченості залежить здоров'я пацієнтів. Матеріальне забезпечення медичної сфери ресурсами є головним фактором на сучасному етапі її трансформації і розвитку для проведення ефективної

державної політики реформ у сфері охорони здоров'я задля добробуту суспільства (стор. 182-189).

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Дисертаційна робота Шимечка Ореста Степановича "Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій" є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке містить розроблені автором теоретичні положення та практичні рекомендації щодо обґрунтування державної гуманітарної політики України у сфері охорони здоров'я в трансформаційний період.

Дисертація та автореферат оформлені відповідно до чинних вимог. Обґрунтованість результатів дисертації підтверджена в процесі їх апробації на різноманітних науково-комунікативних заходах, у публікаціях дисертанта. Опубліковані праці та автореферат достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльності таких державних і громадських інституцій, як: Комунальне некомерційне підприємство Стебненська міська лікарня, Інститут медико-соціальних ініціатив «Лідер», Медичний центр «Нейроклінік», Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги Самбірської міської ради».

Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути реалізовані під час формування і реалізації державної соціально-гуманітарної політики органами державної влади, закладами системи охорони здоров'я, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями соціогуманітарного вектору діяльності.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні ідеї та положення було оприлюднено на наукових конференціях, семінарах та конгресах, зокрема: Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика Міжнародна науково-практична інтернет-конференція; Стратегія розвитку агровольтаїки: стан виклики та кроки впровадження в Україні Міжнародна міжгалузева конференція; Проблеми управління суспільним розвитком в умовах криз та післякризового відновлення Науково-практична конференція за міжнародною участю; Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів ХХІ століття Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю; Теоретико-практичні засади управління, економіки та природокористування: аспекти реінтеграції Криму в господарський комплекс України VIII Міжнародна науково-практична конференція.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, із них 5 статей у наукових фахових періодичних виданнях України і 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Аналіз змісту автореферату та дисертації доводить ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами підсумковим висновкам. Зміст автореферату повністю відображає основні положення та узагальнення, що містить дисертаційне дослідження. Оформлення дисертації та автореферату здійснено з дотриманням чинних вимог МОН України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому, позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на окремі положення роботи, що викликають дискусію:

1. Погоджуючись з існуючими проблемами нормативно-правового забезпечення, які окреслені дисертантом під час ґрунтовного аналізу законів та нормативно-правових актів у державній гуманітарній політиці в контексті європейської інтеграції України, зауважимо, що автор водночас не дає окремої характеристики переваг та недоліків національного законодавства у сфері охорони здоров'я не виділивши зазначене в окремий підрозділ дисертації.

2. Дискусійним є підхід дисертанта щодо відсутності окремого підрозділу в дисертаційному дослідженні щодо сутності чинників удосконалення саме механізмів державного управління у досліджуваній галузі, а з приводу пропонованих змін в реалізації державної гуманітарної політики в контексті забезпечення відповідного рівня здоров'я громадян в роботі зазначеної акцентації не вбачається (розділ 2). Вважаємо, що дана авторська позиція потребує додаткового наукового обґрунтування.

3. На нашу думку, сутність реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я потребує більш чіткого виокремлення основних напрямів державно-приватного партнерства у трансформаційний період. Але, зазначене зауваження принципово не впливає на ступінь наукової новизни та не ставлять під сумнів цінність, значущість і вірогідність головних наукових і практичних результатів без сумніву актуальної дисертаційної роботи.

4. У висновках дисертації недостатньо висвітлені узагальнення, які впливають із аналізу особливостей функціонування механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я діяльності закладів медико-санітарного напрямку. Адже, сьогодні недоліком реалізації механізмів державного управління у досліджуваній сфері є практика ухвалення нормативно-правових актів, які повинні надавати медико-соціальні гарантії громадянам, але не можуть бути реалізовані через обмежені матеріальні та фінансові можливості (с. 135-139).

5. Дисертаційну роботу доцільно було б підсилити найновішими фактами та цифрами, розробити та спрогнозувати реалізацію державних програм протягом короткострокової перспективи. Можна зазначити певну категоричність автора у низці положень роботи, також дисертаційна робота має певні недоліки в оформленні списку використаних джерел, який може бути доповнений науковими публікаціями за 2025 р. вітчизняних та зарубіжних авторів.

Водночас, висловлені зауваження та пропозиції мають дискусійний характер і не знижують загальної високої оцінки дослідження науки державного управління.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження Шимечка Ореста Степановича «Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій» є завершеним самостійним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання реалізації механізмів державної політики охорони здоров'я в контексті особливостей трансформаційного періоду в галузі науки державного управління.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних дисертантом наукових результатів, їх обґрунтованість можна стверджувати, що подана дисертація має завершений характер, результати дослідження містять практичну цінність. Робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013р. № 567 (зі змінами), а її автор Шимечко Орест Степанович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Професор кафедри обліку і аудиту
факультету економічних наук
Чорноморського національного
університету ім. Петра Могили
доктор наук державного управління, професор

Л.В. АНТОНОВА

Підпис Антонової Людмили Володимирівни.

засвідчую:

Вчений секретар

Вікторія ЧОРНА